

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Център за
изследване и
анализи

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Дейност 2

„Анализ на нуждата от кадри за бизнеса”

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ“ 2014-2020 г.

Проект № BG05SFOP001-2.009-0036–C01/21.12.2018 г.

„Усъвършенстване на механизма за гражданско участие при формулирането и провеждането на политиката в областта на висшето образование в България“

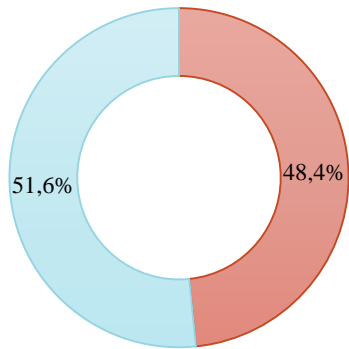
Представяне на изследването

- Цел на изследването:
  - ❖ Идентифициране на нуждите от кадри
  - ❖ Идентифициране на трудностите при намиране на работна ръка
  - ❖ Изследване на мнението и оценката на бизнеса относно качеството на обучение на работната ръка
- Изследването анализира следните данни:
  - ❖ Съотношение между броя на завършващите и необходимостта от подготвени кадри в съответните професионални направления
  - ❖ Най-търсени специалности (от студенти/бизнес)
  - ❖ Качество на обучителния процес, резултиращо в придобити знания и умения при приключване на бакалавърска или магистърска степен, както и приложимост на тези знания в съответствие с очакванията и потребностите на малките и средни предприятия.

Профил на анкетираните

Пол

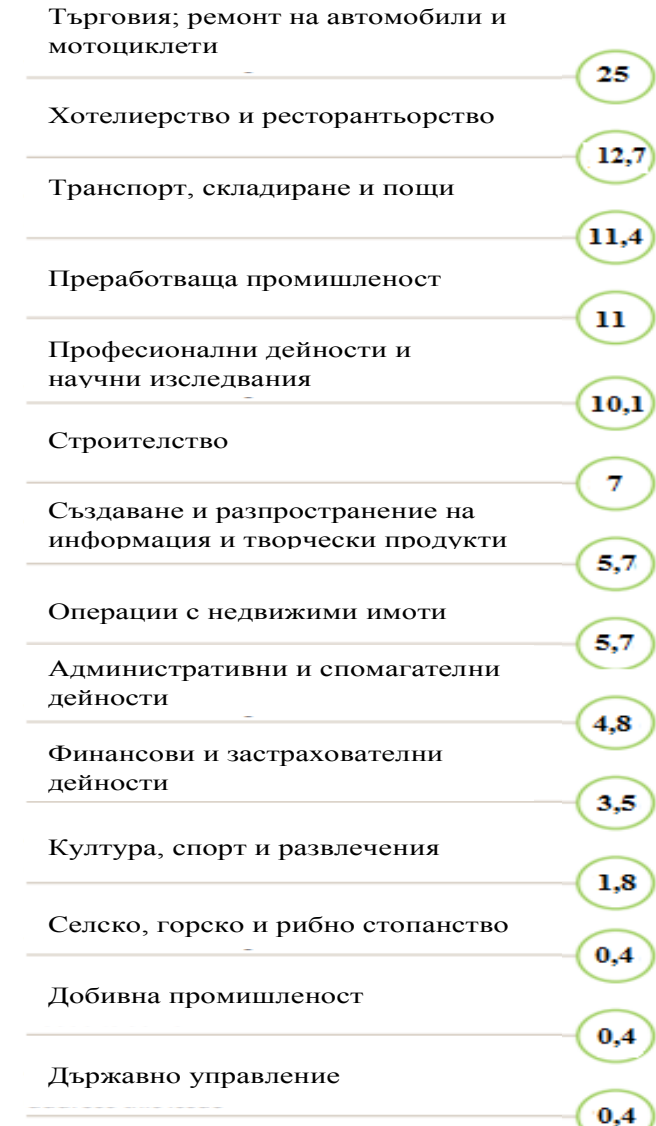
■ Мъж ■ Жена

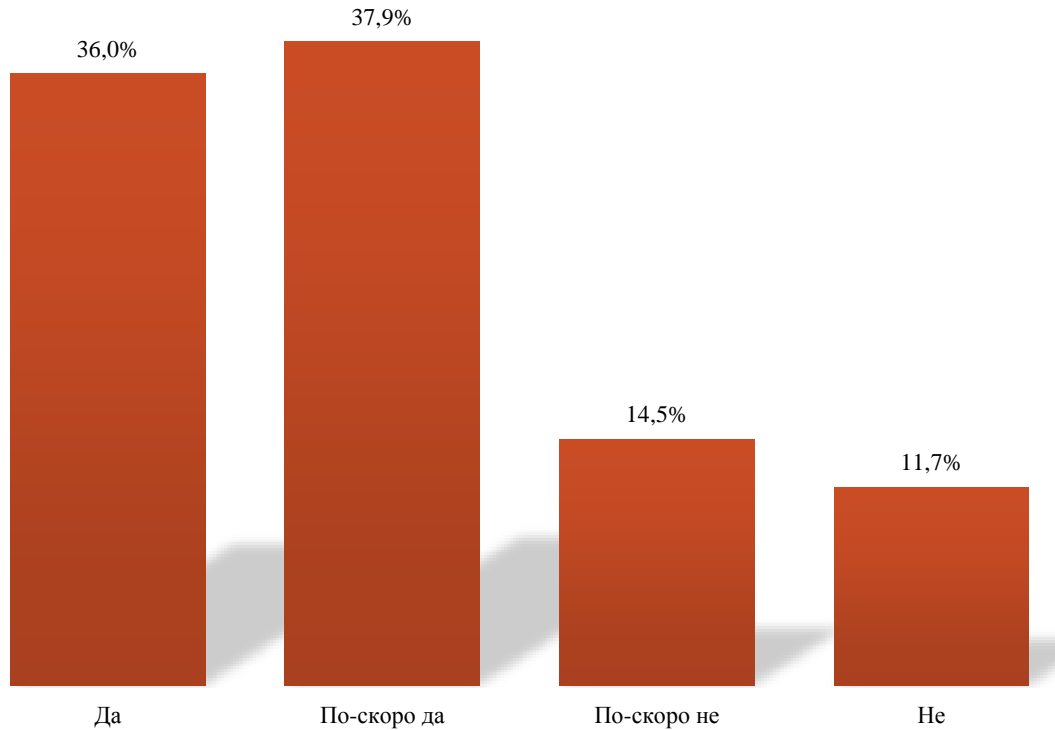
Какво завършено образование имате?

В коя от следните области на икономиката работите? (%)

Изпитвате ли трудност при намиране на работна ръка?

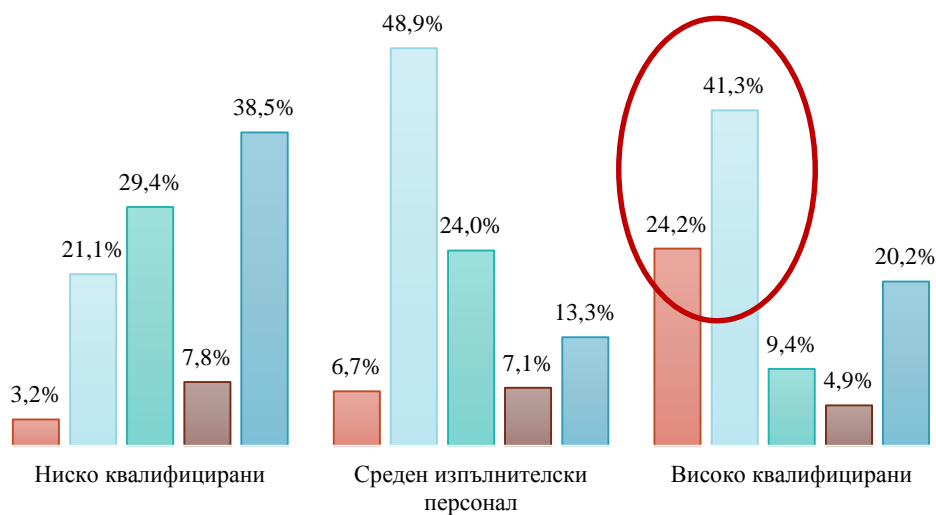

- Две трети от представителите на бизнеса изпитват трудности при намиране на работна ръка

До колко срещате трудности с намирането на следните кадри за вашия бизнес:

Трудности при намиране на работна ръка

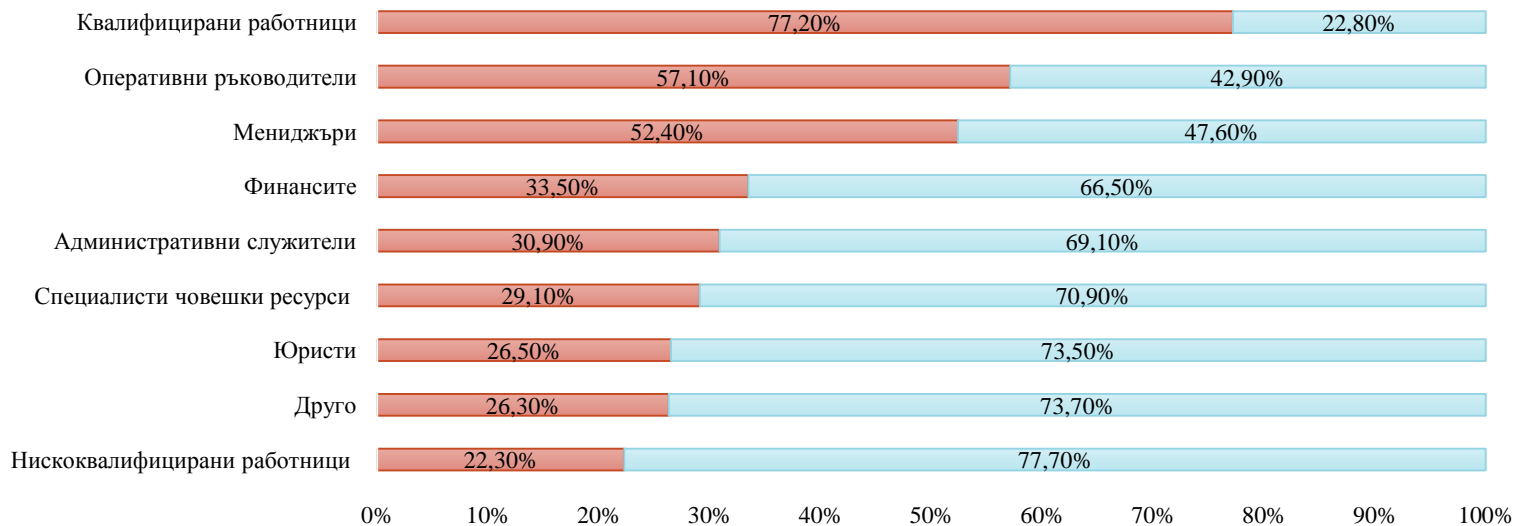
■ Много трудно ■ Трудно ■ Лесно ■ Много лесно ■ Не е приложимо за нас/ нямаме нужда от такива кадри

- Бизнесът среща най-много трудности при намиране на високо квалифицирани служители и работници

Намирането на кои от следните групи представлява трудност за Вас?

■ Представява трудност ■ Не представлява трудност

Вие лично от кадри с какво образование имате нужда?

Трудности при намиране на работна ръка

■ Имам нужда от кадри с такова образование

■ Нямам нужда от кадри с такова образование

Средно професионално образование (в професионално училище, техникум, училище по изкуствата или спортно училище) (до 12 клас)

Бакалавър

Магистър

Професионален бакалавър

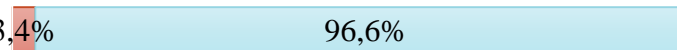
Средно общо образование (в общообразователно училище със или без профилирани паралелки) (до 12 клас)

Средно образование, придобито в езикови, природонаучни, математически и други специализирани гимназии(до 12 клас)

Докторска степен

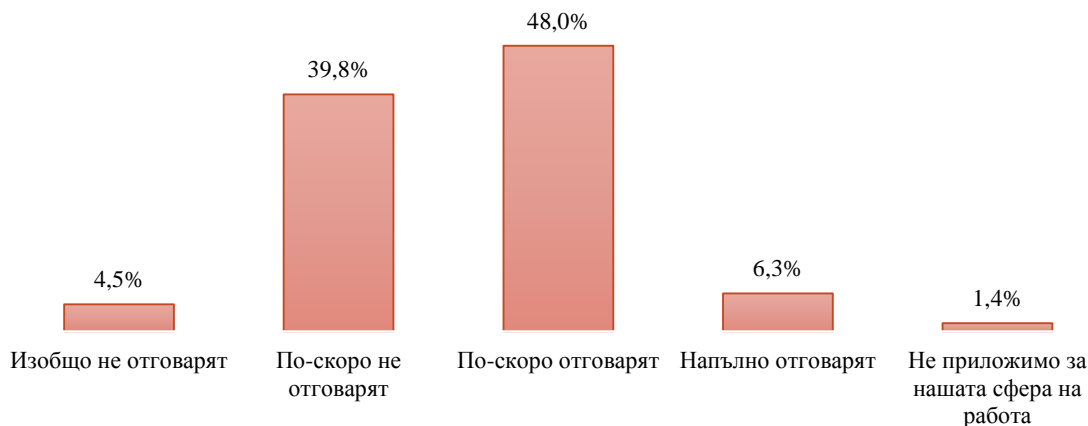

- Най- голям дял от работодателите, посочват, че имат нужда от кадри със средно професионално образование.

- Преобладаващата част от работодателите посочват, че по-скоро нямат нужда от кадри със средно общо образование или средно образование, придобито в езикови, природонаучни, математически и други специализирани гимназии.

Каква е вашата оценка за работната ръка/ кандидатите по отношение на това до колко отговарят на изисквания и нуждите на бизнеса:

Трудности при намиране на работна ръка

Каква е вашата оценка за работната ръка/ кандидатите по отношение на изискванията на бизнеса в следните направления:

Завършили студенти през 2017

- На лице е разминаване между основните професионални области, от които бизнеса има нужда и структурата на обучаваните и завършващите специалисти

Най-търсени специалности (от студенти/ бизнес)

От кадри с образование в кои от следните областите имате нужда към момента?

Качество на обучителния процес

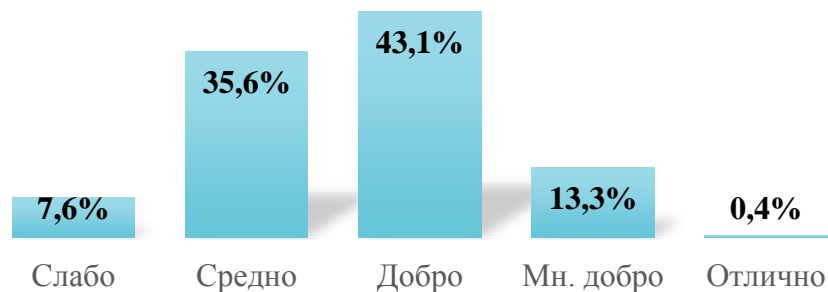
3,64

- Средна оценка на качеството на обучителния процес, по отношение на придобити знания и умения при приключване на **средното образование**

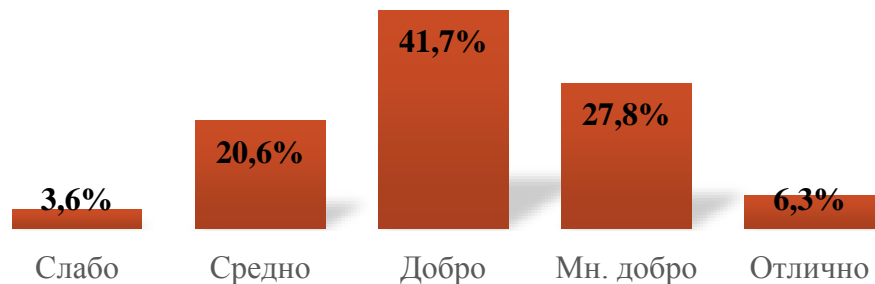
4,13

- Средна оценка на качеството на обучителния процес, по отношение на придобити знания и умения при приключване на **бакалавърска или магистърска степен**

Как оценявате качество на обучителния процес, по отношение на придобити знания и умения при приключване на средно образование?

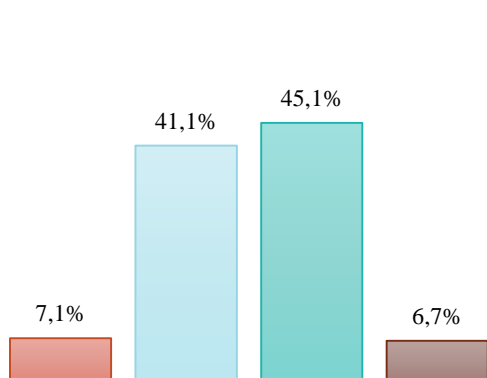
Как оценявате качество на обучителния процес, по отношение на придобити знания и умения при приключване на бакалавърска или магистърска степен?

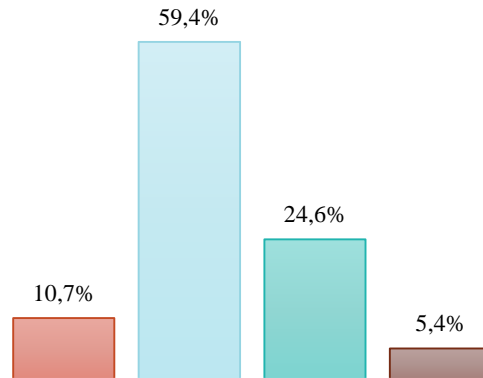
*Използвана е скала от 2 до 6, където 2 е слабо, а 6 е отлично

Оценка на знанията, придобити в различните образователни степени

Да По-скоро да По-скоро не Не

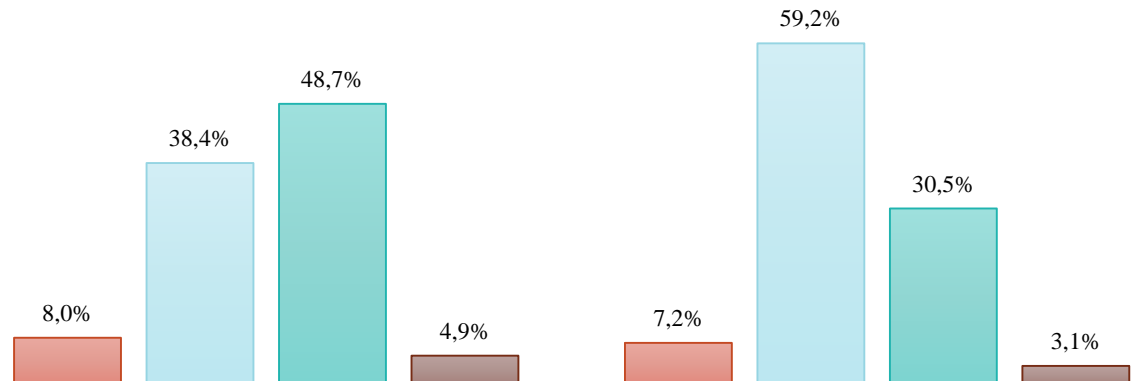
ЗНАНИЯТА, които се получават в рамките на средното образование са достатъчни за изпълняване на работните задачи

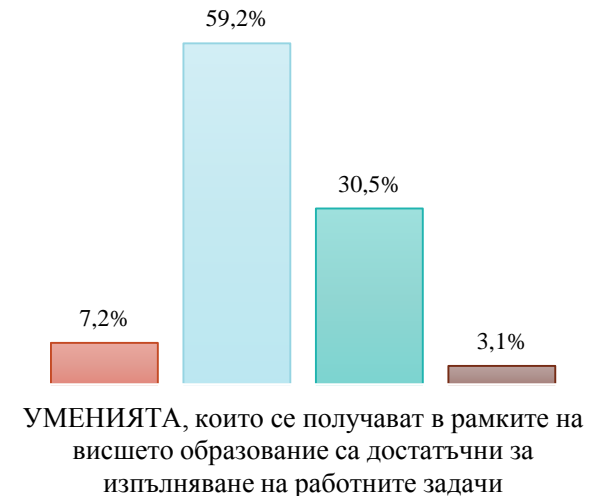
ЗНАНИЯТА, които се получават в рамките на висшето образование са достатъчни за изпълняване на работните задачи

Оценка на уменията, придобити в различните образователни степени

Да По-скоро да По-скоро не Не

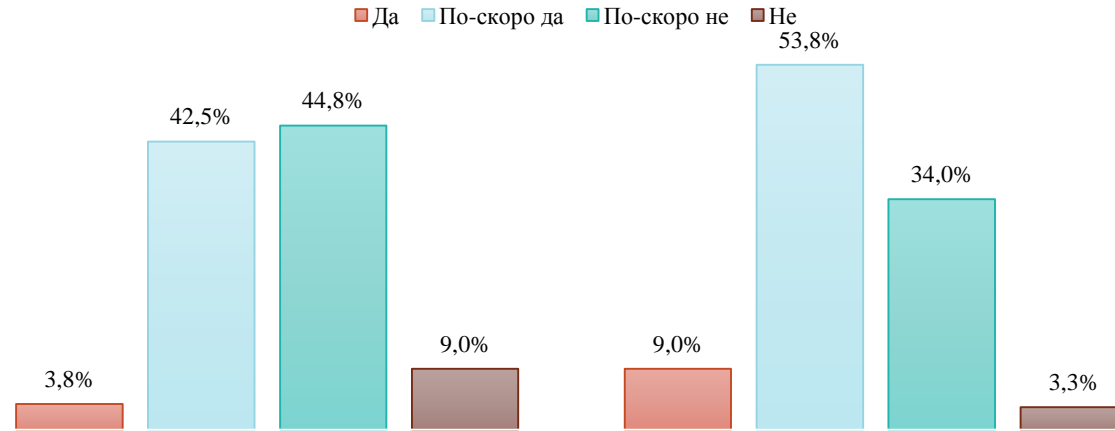

УМЕНИЯТА, които се получават в рамките на средното образование са достатъчни за изпълняване на работните задачи

УМЕНИЯТА, които се получават в рамките на висшето образование са достатъчни за изпълняване на работните задачи

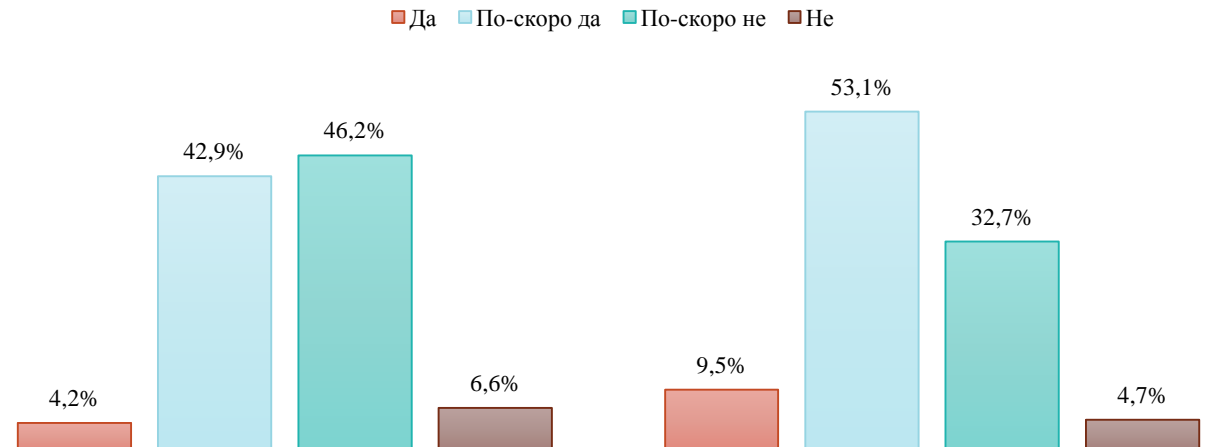
Оценка на приложимостта на знанията, придобити в различните образователни степени

ЗНАНИЯТА, които се получават по време на средното образование са приложими към очакванията и потребностите на бизнеса

ЗНАНИЯТА, които се получават по време на висшето образование са приложими към очакванията и потребностите на бизнеса

Оценка на приложимостта на уменията, придобити в различните образователни степени

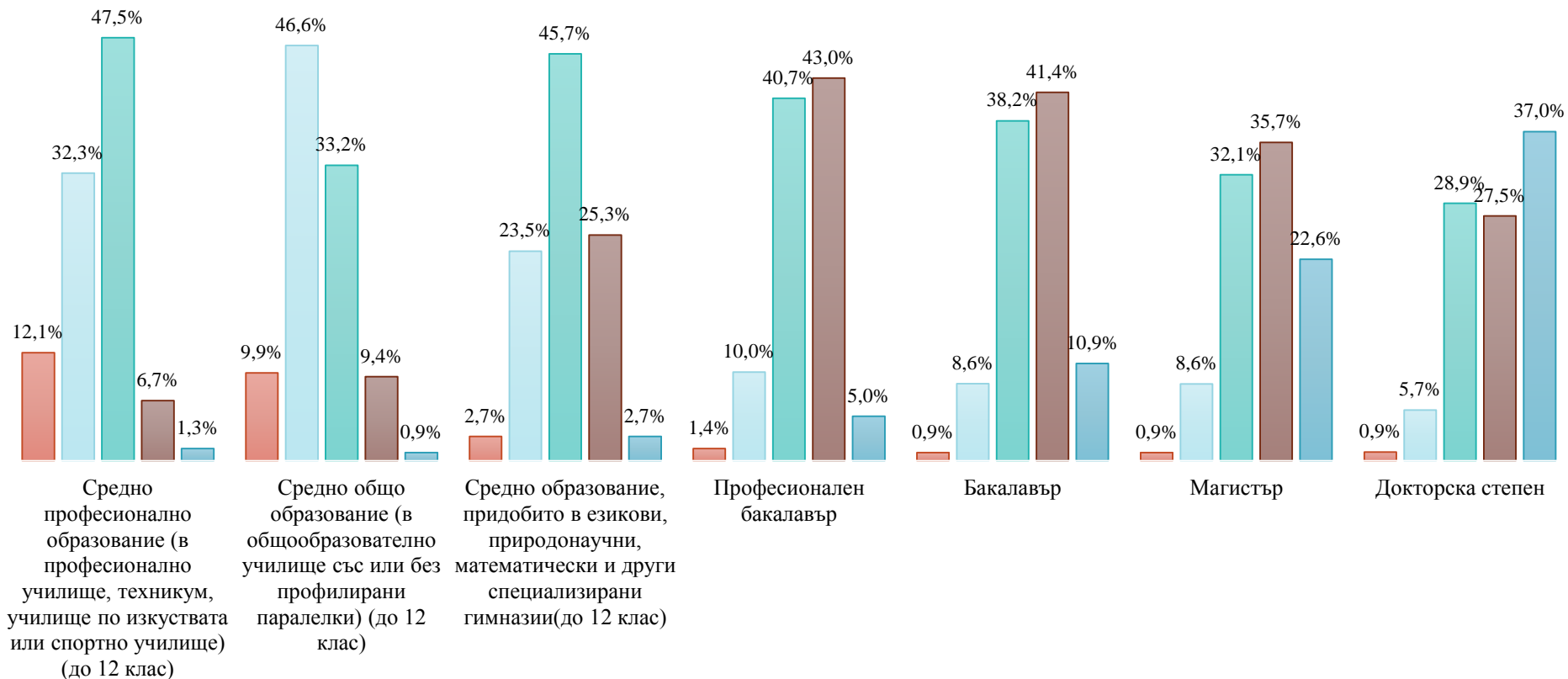

УМЕНИЯТА, които се получават по време на средното образование са приложими към очакванията и потребностите на бизнеса

УМЕНИЯТА, които се получават по време на висшето образование са приложими към очакванията и потребностите на бизнеса

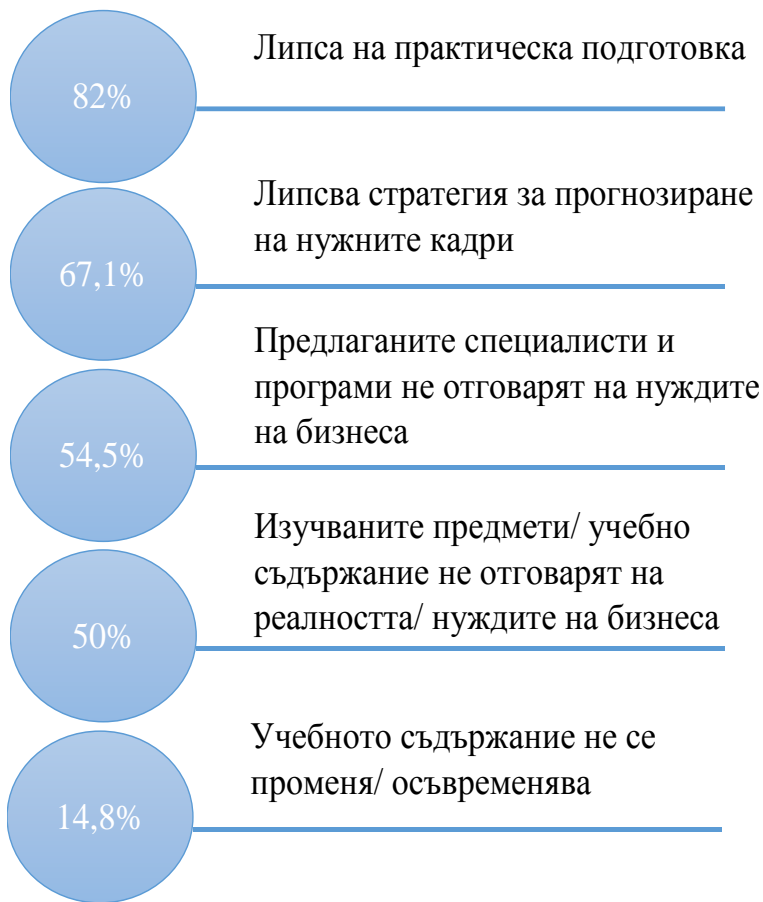
До каква степен смятате, че са подготвени за работа завършилите:

■ В много малка степен
 ■ В малка степен
 ■ В средна степен
 ■ В голяма степен
 ■ В много голяма степен

До каква степен смятате, че са подготвени за работа завършилите: (използвана е скала от 1 до 5, където 1 е в много малка степен, а 5 – в много голяма степен)	Средна оценка
Средно професионално образование	2,53
Средно общо образование	2,43
Средно образование, придобито в езикови, природонаучни, математически и други специализирани гимназии	3,02
Професионален бакалавър	3,40
Бакалавър	3,53
Магистър	3,71
Докторска степен	3,94

Основни проблеми на подготовката в университета

Проблемите, свързани с подготовката в университета могат да бъдат условно разпределени в 3 групи:

- ❖ Липса на практическа подготовка;
- ❖ Липса на стратегия за прогнозиране на нужните кадри;
- ❖ Проблеми с учебното съдържание.

Важност и оценка на подготовката за работа на работната ръка

Важност

5,20

5,10

Практическата подготовка на работната ръка

5,00

Трудова дисциплина

4,90

4,88

4,92

Предварителна подготовка за работните задачи и професионалните изисквания на организацията

4,80

4,77

Способност за усвояване на знания и умения

5,00

4,70

4,70

Способност за прилагане на теоретичните познания на практика

4,60

4,62

Базова професионална подготовка

4,50

4,40

4,35

Образователната (теоретичната) подготовка на работната ръка

4,30

Оценка

4,20

3,20

3,30

3,40

3,50

3,60

3,70

3,80

3,90

4,00

Важност и оценка на основните професионални умения на работната ръка

Важност

4,95

4,90

4,85

4,80

4,75

4,70

4,65

4,60

4,55

4,50

4,45

Професионални умения по специалността

4,88

Съобразителност/
комбинативност

4,83

Компютърна грамотност

4,79

Аналитично мислене

4,62

Умения за четене на информация

4,63

Умения за намиране на информация

4,60

Умения за писане на текст

4,55

Оценка

3,40

3,50

3,60

3,70

3,80

3,90

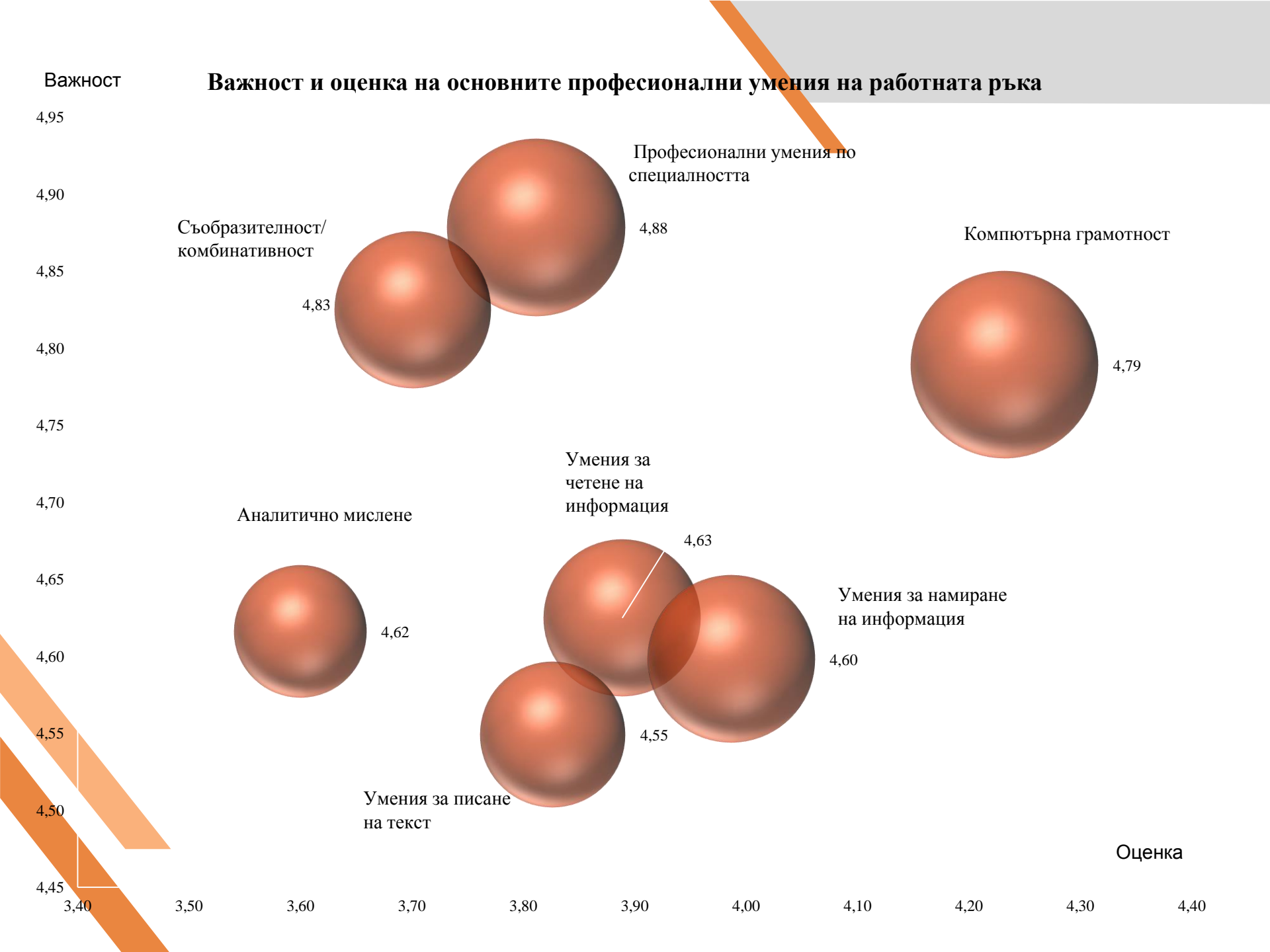
4,00

4,10

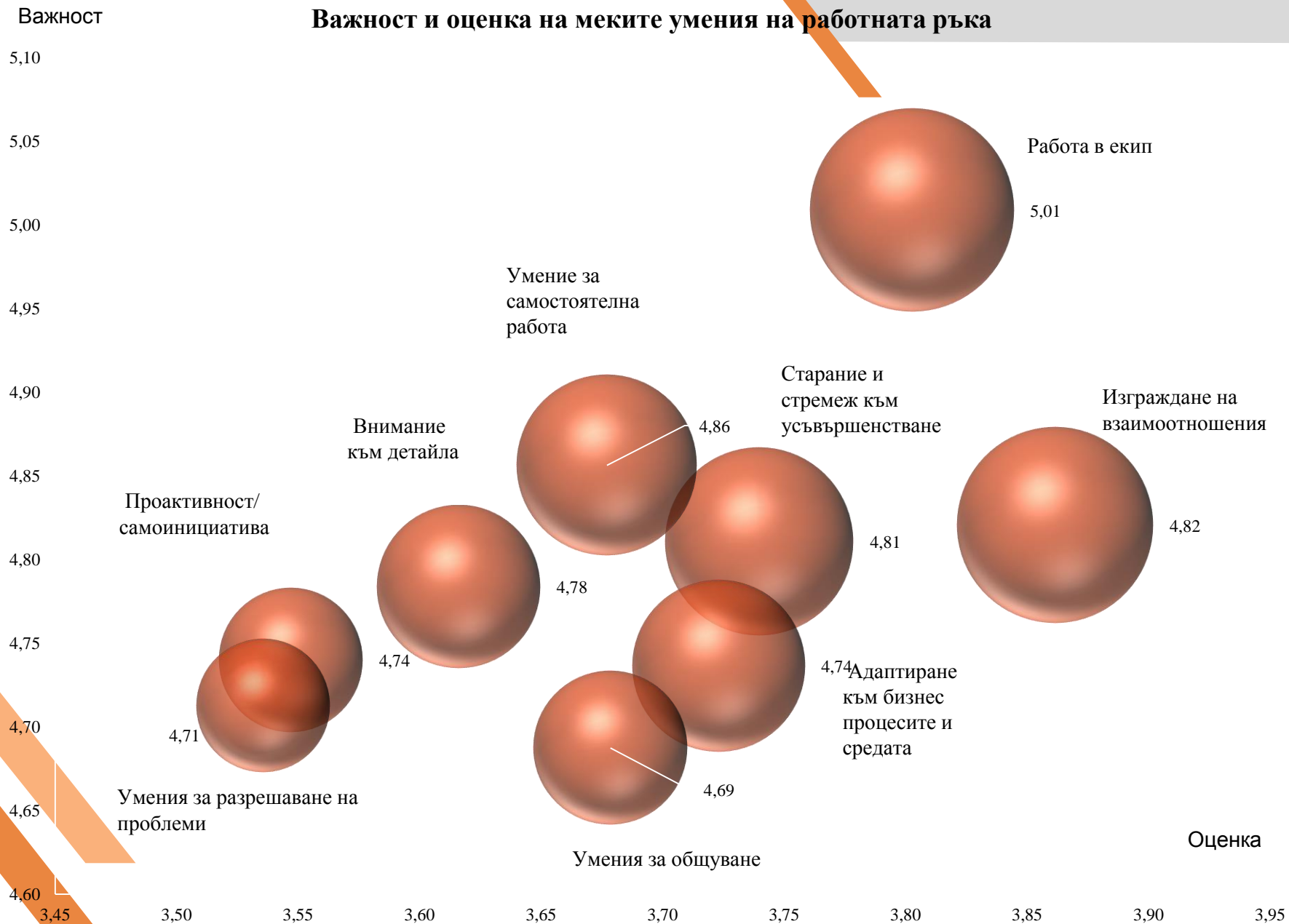
4,20

4,30

4,40

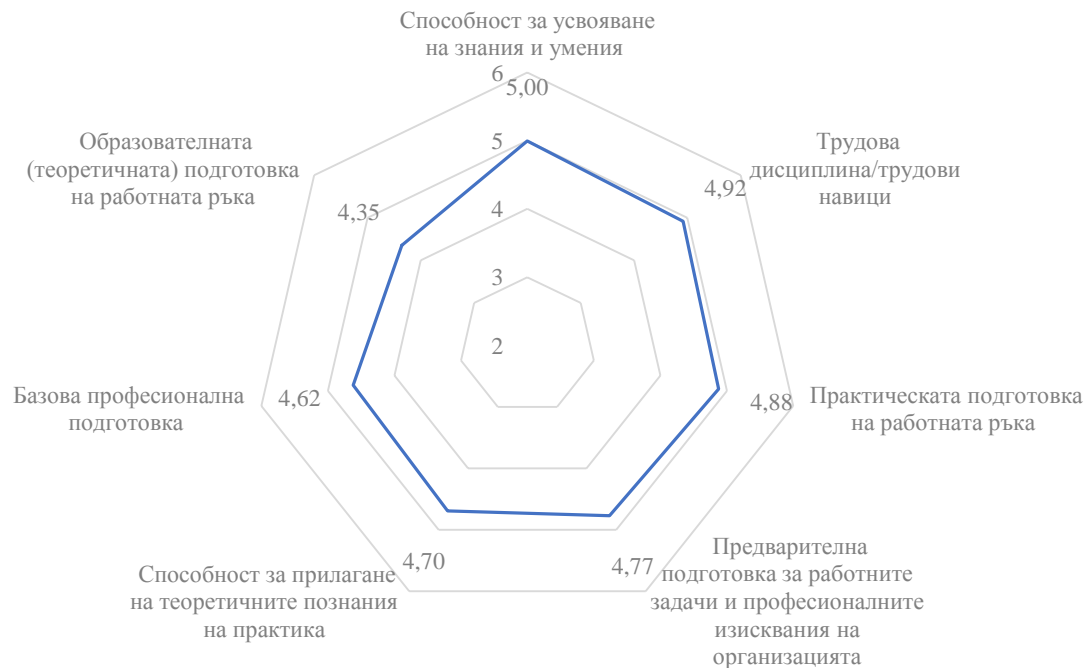

Важност и оценка на меките умения на работната ръка

Кои от следните умения и качества са важни за вас като
работодател?
(Използвана е скала от 2 до 6, където 2 е в много малка степен, а
6 - в много голяма степен)

- На преден план се откроява необходимостта от съчетаване на придобитите теоретични знания със способностите на служителите и работниците да усвояват нови знания и умения в практиката на своите задължения.

- Предварителната практическа подготовка и трудовите навици и дисциплина, остават също много важни елементи за бизнеса.

5те най-важни умения и качества за работодателите – ПОДГОТОВКА ЗА РАБОТА

Способност за усвояване на знания и умения

Трудова дисциплина/трудови навици

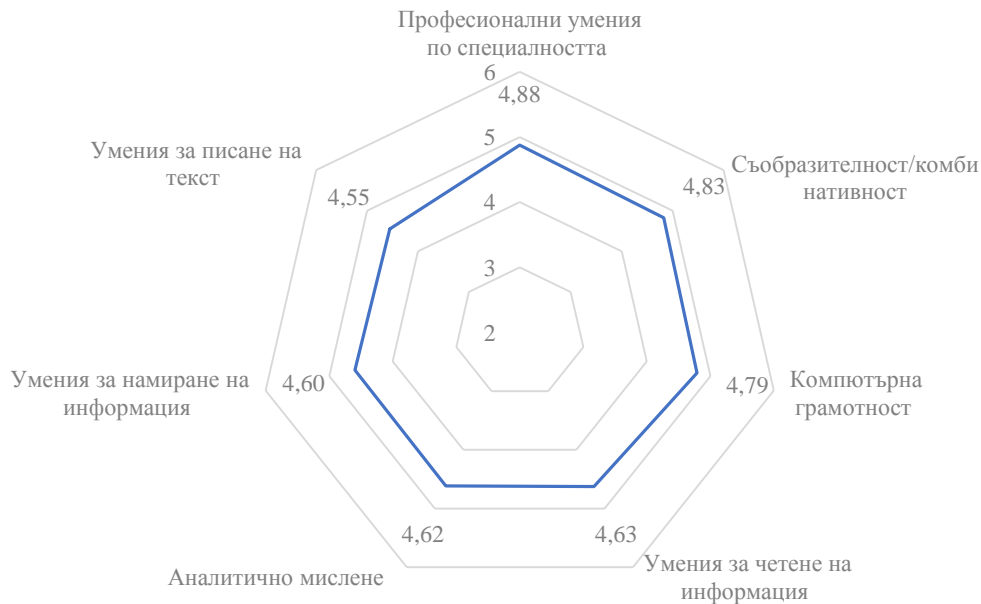
Практическа подготовка

Предварителна подготовка за работните задачи

Способност за прилагане на теоретичните познания на практика

Кои от следните умения и качества са важни за вас като
работодател?

(Използвана е скала от 2 до 6, където 2 е в много малка
степен, а 6 - в много голяма степен)

- Професионалните умения по специалността, компютърната грамотност, аналитичното мислене и уменията за четене на информация заедно със съобразителност и комбинативност, изграждат списъка на основните професионални умения, които имат значение за представителите на бизнеса.

5те най-важни умения и качества за работодателите – ОСНОВНИ ПРОФЕСИОНАЛНИ УМЕНИЯ

Професионални
умения по
специалността

Съобразителност/
комбинативност

Компютърна
грамотност

Умения за четене
на информация

Аналитично
мислене

Кои от следните умения и качества са важни за вас като
работодател?
(Използвана е скала от 2 до 6, където 2 е в много малка степен, а 6
- в много голяма степен)

- Меките умения, на които най-често обръщат внимание работодателите и са отбелязани като най-важни за тях, са с акцент, както върху отношенията с останалите членове на екипа в организацията, така и върху стремежа на личността към самостоятелно развитие и усъвършенстване

5те най-важни умения и качества за работодателите – МЕКИ УМЕНИЯ

Работа в екип

Умение за
самостоятелна
работа

Изграждане на
взаимоотношения

Старание и
стремеж към
усъвършенстване

Внимание към
детайла

Как бихте оценили работната ръка/ кандидатите, които намирате за свободни позиции по отношение на: ПОДГОТОВКА ЗА РАБОТА
(Използвана е скала от 2 до 6, където 2 слабо, а 6 - отлично)

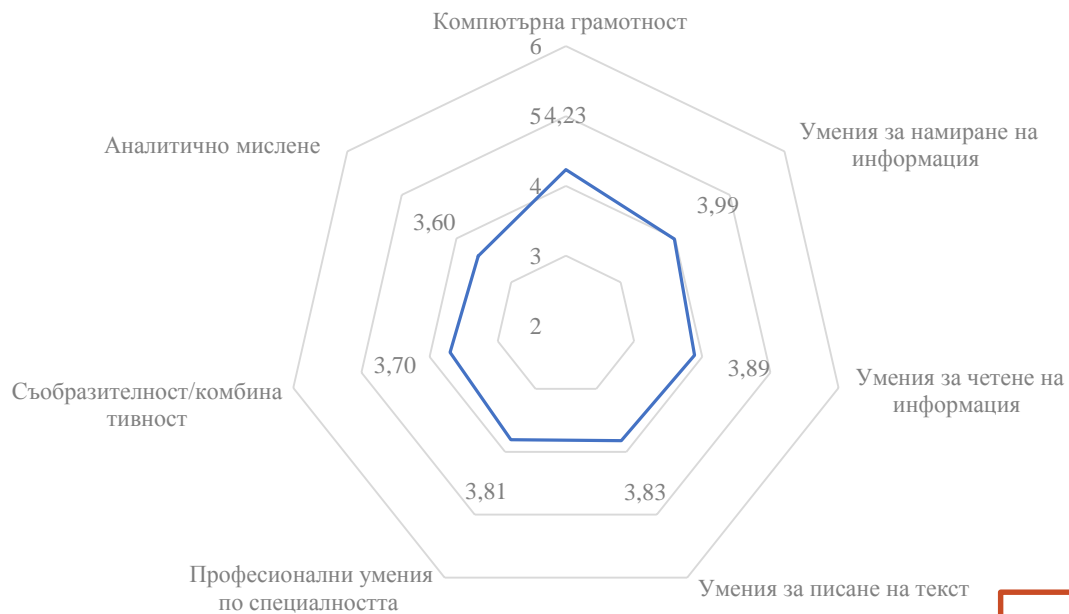

- Така поставените оценки за подготовката за работа на кандидатите отвежда към основните проблеми, които работодателите посочват в подготовката и цялостния учебен процес в университета.

- Макар студентите да получават добри теоретични знания, те не получават практически опит и подготовка, за да успеят да се справят с реалните работни задачи.

- Липсата на практическа подготовка в университета се отразява и в отсъствието на изградени трудови навизи и дисциплина, което допълнително затруднява прехода от образование към заетост и качествено изпълнение на работните задачи.

Как бихте оценили работната ръка/ кандидатите, които намирате за свободни позиции по отношение на: **ОСНОВНИ ПРОФЕСИОНАЛНИ УМЕНИЯ**
(Използвана е скала от 2 до 6, където 2 слабо, а 6 - отлично)

- Работодателите дават най-висока средна оценка на компютърната грамотност на работната ръка.

- Представителите на бизнеса поставят най-ниски средни оценки на кандидатите по отношение на техните професионални умения по специалността, съобразителност/комбинативност и аналитично мислене

Как бихте оценили работната ръка/ кандидатите, които намирате за свободни позиции по отношение на: **МЕКИ УМЕНИЯ**
(Използвана е скала от 2 до 6, където 2 слабо, а 6 - отлично)

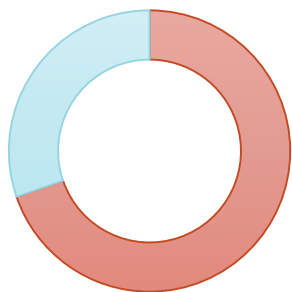

- Най-висока средна оценка работодателите поставят на уменията на работната ръка за изграждане на взаимоотношения.

- Най-ниско са оценени уменията на кандидатите за управление на времето, управление на проекти, работа под напрежение и лидерски умения.

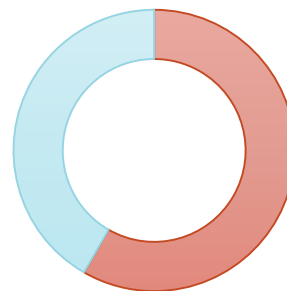
До каква степен следните умения и качества се развиват във:

В средното образование	Във висшето образование	На работното място
Компютърна грамотност	Компютърна грамотност	Практическата подготовка на работната ръка
Умения за намиране на информация	Умения за намиране на информация	Професионални умения по специалността
Умения за четене на информация	Умения за писане на текст	Работа в екип
Умения за писане на текст	Умения за четене на информация	Компютърна грамотност
Изграждане на взаимоотношения	Умения за общуване	Трудова дисциплина/трудова навика
Умения за общуване	Аналитично мислене	Умения за намиране на информация

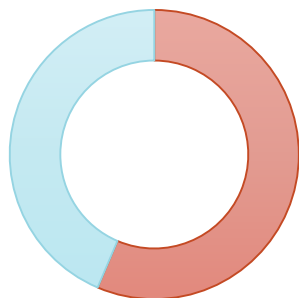
69,7%

биха предпочели кандидат с **5 години опит в същата сфера, но със средно образование** пред кандидат без опит, но със завършено висше образование по търсената от тях специалност

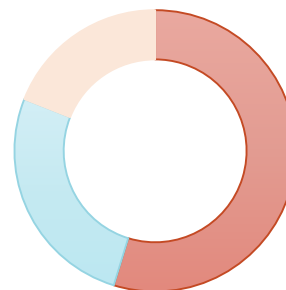
58,3%

биха предпочели кандидат с **5 години опит в същата сфера, но със средно образование** пред кандидат с 5 години опит в различна сфера, но със завършено висше образование по търсената от тях специалност

56,4%

биха предпочели кандидат с **5 години опит в същата сфера, но със висше образование в област, различна от търсената от тях** пред кандидат без опит, но с висше образование по търсената от тях специалност

54,8%

биха предпочели кандидат **без опит, който е учил висше образование в търсената от тях област, но не се е дипломирал** пред кандидат без опит с висше образование в област, различна от търсената от тях и кандидат без опит със средно образование

Заклучение

- ❖ Проведеното изследване ясно показва, че бизнесът изпитва затруднения при подбора на необходимите кадри.
- ❖ Преобладаващата част от работната ръка не притежава уменията и знанията, които са търсени от бизнеса и които са необходими за справяне с основните работни задачи.
- ❖ Като основна причина за това може да бъде посочена липсата на практическа подготовка в рамките на образованието, която да развие основни професионални умения и навици в работната ръка, което би могло да улесни прехода от образование към заетост.
- ❖ Съществени разминавания са налице и между съдържателната подготовка на кадрите и очакванията на бизнеса, произтичащи от конкретните им нужди и реалните бизнес процеси в техните организации.

Благодарим Ви за вниманието!